

YTTRANDE

2009-02-05

Leif Tallskog
Sköldungagatan 47
753 35 Uppsala

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Möjlighet att leva som andra – Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (SOU 2008:77)

Ert dnr S2008/7126/ST

Jag tar härmed tillfället i akt att som privatperson framföra synpunkter på en viktig del av utredningens betänkande.

Sammanfattning

Som utredningen konstaterar tar många kommuner i dag ut högre hyror av personer, som beviljats gruppbostad eller bostad med särskild service enligt LSS, än av andra med motsvarande bostadslägenheter. Utredningen lyfter fram att i underlaget för hyran beräknas i dessa fall ofta gemensamma utrymmen vilket, som utredningen påpekar, strider mot intentionerna bakom LSS. Emellertid förekommer det också att kommuner vid hyressättningen beaktar det stöd i form av vård- och omsorgspersonal, som erbjuds vid dessa boenden, dvs de tar betalt för personalkostnader, vilket i än högre grad strider mot intentionerna bakom LSS.

Utredningen föreslår att regeringen ”skyndsamt” ska utreda hur den som fått gruppbostad eller bostad med särskild service ska slippa merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning till följd av hyressättningen för dessa bostäder. Det kan vara motiverat att låta se över formerna för hur en sådan reglering ska utformas. Den enda rimliga lösningen torde dock vara att införa ett tillägg i antingen den föreslagna nya LSS-lagen eller i hyreslagstiftningen.

Att ändra den högsta hyra som kan beaktas vid beräkning av bostadstillägg är ingen lösning på kommunernas överdebitering av hyra. Det skulle enbart innebära att staten accepterar att täcka kostnader, som kommunerna hela tiden avsetts svara för.

Kommunernas debitering i dag av bostad beviljad enligt LSS

Hur hyra/avgift för bostad beviljad enligt LSS fastställs idag varierar uppenbarligen mellan kommunerna – ett i sig otillfredsställande förhållande. Många som beviljats bostad enligt LSS har, som utredningen påpekar, högre hyra än andra med likvärdiga lägenheter beroende på att tillgång till gemensamma utrymmen räknas in i hyran. Som utredningen också framhåller strider det mot de grunder som LSS vilar på. Emellertid förekommer det också att kommunerna via hyran tar betalt även för personalkostnader!

2009-02-05

Av bifogade protokoll från Hyresnämnden i Västerås med beslut daterat 2007-01-03 (Ärende 760-06 m fl) framgår att Hyresnämnden efter yrkande av Uppsala kommun fastställt att hyran i en lägenhet i gruppbostad ska motsvara ”hyran för en ordinär lägenhet av motsvarande storlek och typ med tillägg för värdet av tillgången till den särskilda service i form av omsorgs- och vårdpersonal som finns för de boende samt till värdet av de gemensamma utrymmen som (...) ingår i upplåtelsen”. I den också bifogade skrivelsen från Uppsala kommun Slutanförande i ärende nr 760-06 m fl, daterad 2006-11-27, framgår tydligt att frågan gäller lägenheter upplåtna med stöd av LSS.

Det är i sig inget fel i Hyresnämndens beslut. Det baseras på hyreslagstiftningen. Problemet är att resultatet av ett beslut enligt den lagstiftningen strider direkt mot intentionerna bakom LSS. Dock ger LSS i dagens utformning ingen vägledning i detta fall. Där står bara att kommunen får ta ut ”skäligen avgifter” för boendet. Vid strikt lagtillämpning finns det inget som säger att ”skäligen avgifter” inte kan vara hyra fastställd enligt gällande hyreslagstiftning. Tyvärr lämnar LSS-kommittén inget förslag som ändrar på detta förhållande. Dess förslag (1 §, 7 kap.) har exakt samma formulering som 19 § i nu gällande lagtext.

Att en kommun via hyran tar betalt inte bara för gemensamma ytor i en gruppbostad utan även för personalkostnader är naturligtvis inte på något sätt acceptabelt och det strider på ett flagrant sätt mot syftet bakom LSS. För att rätta till detta förhållande måste antingen LSS eller hyreslagstiftningen kompletteras.

Utredningen föreslår att regeringen ”skyndsamt” utreder hur den som fått gruppbostad eller bostad med särskild service ska slippa merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning till följd av hyressättningen för dessa bostäder. Naturligtvis måste frågan utredas och det är beklagligt att LSS-kommittén inte låtit genomföra den utredningen. Särskilt många alternativa lösningar torde dock inte finnas.

Ett förslag är att bestämmelsen i 1 §, 7 kap. kompletteras med en ytterligare paragraf, som säger att ”Avgift för bostad i gruppbostad eller bostad med särskild service får inte överstiga den hyra som utgår eller kan bedömas skulle utgå för bostad av motsvarande storlek och motsvarande standard i samma eller jämförbart bostadsområde.”

Alternativt kan hyreslagen kompletteras med en bestämmelse, som säger att ”Avgift för bostad i gruppbostad eller bostad med särskild service, som beviljats enligt lagen (20xx:xxxx), får inte överstiga den hyra, som utgår eller kan bedömas skulle utgå för bostad av motsvarande storlek och motsvarande standard i samma eller jämförbart bostadsområde.”

Ett exempel

En mig närstående person bor i en gruppbostad beviljad enligt LSS. Han betalar 5 726 kr per månad för en lägenhet på 38 kvm med högst ordinär standard, belägen på landet ca 5 km från Uppsala tätbebyggelse. För beräkning av hyran

Sektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Leif Tallskog

2009-02-05

tillämpas ett poängsystem, som är för mig som lekman ogenomträngligt. Det avgörande i sammanhanget är dock att hyran just för dessa bostäder inte beräknas och fastställs efter samma principer som andra bostadslägenheter, vilket ju är syftet med LSS. En rimlig hyra för den här omnämnda lägenheten vore med normal hyressättning ungefär hälften av den nu gällande.

Bostadstillägg

Att många, som bor i gruppbofastad eller bostad med särskild service, har bostadstillägg, som täcker en stor del av deras hyreskostnader är inget argument mot att säkerställa en hyressättning efter principer likvärdiga med dem som gäller vid hyressättning av andra bostäder.

Att bostadstillägg utgår vid höga hyror innebär i dessa fall bara att staten täcker kostnader, som kommunerna enligt lagstiftarens ursprungliga intentioner ska svara för. LSS-kommittén säger i avsnitt 7.3.4 att om lagstiftning, som ändrar förutsättningarna för hyressättningen inte kan åstadkommas, är ett alternativ att höja den högsta hyra som bostadstillägget kan beräknas på. Det kan emellertid inte ses som ett alternativ. Det skulle innebära ett stadfästande av att staten accepterar att svara för kostnader, som kommunerna avsetts svara för.

Att beräkning av särskilt bostadstillägg för här berörd grupp ska göras efter samma principer som för dem som är 65 år eller äldre är ett förslag, som förefaller högst rimligt. Det har dock ingen koppling till det problem som här tagits upp – kommunernas strävan att komma undan de kostnader, som lagstiftaren avsett ålägga dem.

Med vänliga hälsningar,

Leif Tallskog

Bilagor

1. Hyresnämnden i Västerås. Protokoll med beslut 2007-01-03. Ärende 760-06 m fl.
2. Uppsala kommun. Skrivelse 2006-11-27 ställd till Hyresnämnden i Västerås. Slutanförande i ärende nr 760-06 m fl.